

Skole og Forældre Københavns forslag til initiativer der kan fremme en inkluderende skolekultur i Københavns Kommune

København d. 18. august 2019

Skole og Forældre København har et særligt fokus på inklusion og på at alle børn og unge ved folkeskolens afslutning, står stærkt i forhold til de videre livsmuligheder – både personligt og fagligt.

Skole og Forældre København ønsker derfor at bidrage med perspektiver på, hvorledes vi som forældre ser at børns og unges mulighed for at lykkes i de almene og speciale skoletilbud kan styrkes, samt hvorledes et øget samarbejde og en stærkere vidensdeling mellem special- og almenområdet og med forældrene kan udvikles.

Forslagene handler om:

1. Tydelig struktur, forudsigelighed og inkluderende skolekultur i almenkolerne, der tager afsæt i børnenes behov
2. Styrket vidensdeling mellem almenområdet og specialområdet omkring inklusion
3. Involvering af forældre på specialområdet
4. Tidlig opsporing af ordblindhed og talblindhed

De fire forslag taler, dels ind i de kommende budgetforhandlinger, dels ind i det mere generelle fokus som kommunen har på området.

Der er ikke udregnet økonomiske konsekvenser af forslagene, da vi ikke har det nødvendige talmateriale. Dette tænker vi må finde sted i forvaltningen, hvor vi selvfølgelig gerne stiller os til rådighed.

Selvom der er behov for hurtige løsninger der kan nedbringe udgifter til specialområdet, vil Skole og Forældre København opfordre til, at der findes tid, således at viden kan indsamles og de mest effektive løsninger iværksættes – hvilket på sigt også skaber de økonomisk mest bæredygtige rammer.

I en national undersøgelse som Skole og Forældre har foretaget med 1175 forældre til børn med særlige behov, svarer forældre således:

- 67 % oplever systemets samlede håndtering af deres barn som "ikke så god" eller "meget dårlig"
- 51 % oplever, at samarbejdet med skolen og/eller kommunen har haft en "negativ" eller "meget negativ" betydning for deres familieliv.
- 45 % oplever, at deres barn "i ringe grad" eller "slet ikke" udvikler sig fagligt i sit nuværende skoletilbud.
- 45 % oplever "i ringe grad" eller "slet ikke" at blive hørt og inddraget i forbindelse med, hvilken støtte/skoletilbud deres barn får.

(Skole og forældre, Skolebørn; maj 2019)

Forslag 1: Tydelig struktur, forudsigelighed og inkluderende skolekultur i almenskolerne, der tager afsæt i børnenes behov

For at skabe trivsel og læring er der behov for tydelig struktur og forudsigelighed. Noget som der arbejdes målrettet med på specialområderne og som der med fordel kan tages mere i anvendelse i almenskolerne også. En pædagogisk tilrettelagt struktur der er tilpasset børnene og dermed kan forandre sig fra år til år og fra klasse til klasse.

Der findes allerede masser af forskning og litteratur på området (se eksempelvis note 1 og 2). Vi ser derfor et behov for at arbejde med at implementere den rette viden og udfordre eksisterende normer og vaner ift. hvorledes børnene ses og behovene imødekommes.

Vi vil foreslå, at der afsættes midler til at udforske og undersøge, hvorledes man med afsæt i allerede udarbejdet litteratur og forskning, skaber praksisnære forandringer og inkluderende skolekulturer med inspirerende, overskuelige og strukturerede læringsmiljøer. Det gælder både ude- og indemiljøer og det gælder hele skoledagen. Miljøer der er særlig anvendelige i københavnske folkeskoler, hvor der ofte er begrænsede ude- og indearealer og der er børn med mange forskelligartede læringsstile, diagnoser og behov.

Ift. indearealerne tænkes der særligt på at skabe erfaring med, hvordan man strukturerer, indretter og muliggør en undervisning der fremmer en pædagogisk og læringsmæssig proces, hvordan man arbejder med afsæt i en inkluderende og anerkendende læringskultur, baseret på opdateret specialviden og teknologiske løsninger.

Ift. de udendørs forskelligartede læringsmiljøer tænkes på en bredere brug og variation som udeskoler, madskoler, skolehaver eller naturrum, samt indretning og brug af legearealer, der kan styrke barnets alsidige og individuelle udvikling f.eks. ift. motorik, koncentration, social relationsdannelse m.m.

Ift. overskuelighed og struktur hele skoledagen, tænkes på, hvorledes børn og forældre har overblik over, hvad der skal ske i løbet af ugen, og for de elever der har brug for det – hvad der skal ske i løbet af dagen, i løbet af timerne og i løbet af frikvartererne. Der må her være særligt fokus på gårdvagternes rolle og viden om hvorledes "fri leg" og behovet for struktur og forudsigelighed kan spille sammen. Hertil skal udvikles en metode/spørgeramme der afdækker om eleven forstår og kan finde sig tilrette i den tilrettelagte struktur og om eleven oplever at have haft indflydelse på strukturen og oplever den gunstig ift. egen trivsel og læring.

Alle erkendelser og erfaringer skal forholde sig til, hvordan de oversættes til praksisnær handling i andre københavnske folkeskoler, og hvilke barrierer der er i almindelige folkeskoler (mindset, viden, fysik, personale, ressourcer) i forhold til at tage erfaringerne i brug og skabe lokale praksisnære forandringer.

Vi oplever, at behovet for en overskuelig, struktureret og individuel orienteret ramme, særligt gør sig gældende i indskolingen. Overgangen fra børnehave fylder meget og samtidig er der et behov for at alle børn kommer godt fra start og oplever at kunne mestre deres skolegang og kammeratskaber fra skolestart. Vi vil derfor foreslå at der udvælges 2 – 3 københavnske indskolinger, som

afdækker hvorledes skolegangen kan gøres mere inkluderende og som bliver skoleeksempler på ”strukturerede og elevtilpassede skoler for almenbørn”. Praksisudviklingen foretages af praktikere og videnspersoner fra såvel normalområdet som specialområdet og forløber ca. over et skoleår.

1) Rapport: ”Afdækning af viden og forskning af særlige undervisningsmæssige behov” (marts 2014) Rapporten vedr fokus på inkluderende læringsmiljøer og god undervisning og har et overblik over eksisterende viden og praksis.

2) ”Pædagogisk praksis i indskolingen” (EVA juni 2017) vedr. behovet for genkendelige strukturer og tydelig klasseledelse samt rummelige relationer og inddragelse af elever i undervisningen, herunder hvad motiverer eleverne i de læringsmiljøer de møder i skolen.

Forslag 2: Styrket vidensdeling mellem almenområdet og specialområdet omkring inklusion

Vi vil foreslå, at det undersøges hvorledes kompetencecentrene kan finde endnu større og bedre anvendelse – særligt gennem udveksling af praksisnær viden. Der tænkes i, at hver skole har én eller flere pædagogiske medarbejdere der kommer i afgrænsede praktikforløb på kompetencecentrene. Praktikforløbene fremmer viden og danner en bredere praksiserfaring i forhold til, hvordan man kan skabe inkluderende og tydeligt strukturerede læringsmiljøer.

Det foreslås, at der udvælges et kompetencecenter med tilhørende 4 – 6 folkeskoler, som afdækker hvorledes spredningen af viden og værktøjer bedst tager form og finder anvendelse på almene folkeskoler. Herefter designes praktikforløb der kan finde anvendelse på alle folkeskoler. Praktikforløbene kan understøttes af workshops og foredrag i f.eks. BUF akademi.

Forslag 3: Involvering af forældre på specialområdet

Vi ved, at forældre er den enkeltfaktor der har størst betydning for børns læring, særligt på de mindre årgange. Det er derfor afgørende, at forældrene ved, hvad deres barns skolegang handler om, hvorfor den er tilrettelagt som den er, hvilke lærings- og trivselsmæssige foki der arbejdes med og med det afsæt - hvordan de kan være med til at fastholde det fokus og hjælpe barnet med at skabe struktur og forudsigelighed i hverdagen.

Vi ønsker, at der skabes et bedre afsæt for samarbejdet mellem skole og hjem, hvor det er tydeligt, hvad hhv. forældre og skole har brug for af viden og indsigt i skolens formål og hverdagsliv, for at styrke det enkelte barns læring, hele børnegruppens trivsel og børnenes samfundsmæssige dannelse. Denne viden skal tages i brug af pædagoger, lærere, ledelse og skolebestyrelse i forhold til en stærk og tydelig rammesætning af samarbejdet, der skaber tryghed og muliggør, at forældrene kan sætte sig selv bedst muligt i spil. Alt for ofte er det forældregruppen der skal opfinde og definere samarbejdet, hvormed det ofte bliver vilkårligt og med risiko for at blive enkeltsagsorienteret.

Derudover viser forskning, at hvis samarbejdet går skævt er der risiko for konfliktoptrapning, som kan medføre stor mistrivsel og manglende læring for det enkelte barn. Vi ønsker derfor, at skoler tilbydes viden og værktøjer til at rammesætte og facilitere et godt samarbejde, hvor forældre vedvarende mødes og inddrages som en ressource og mødes med en holdning om at man som

forældre har lyst til at lykkes i samarbejdet omkring deres barns læring og det fællesskab deres barn er en del af.

Det skal konkretiseres og tydeliggøres, hvad forældre har brug for af viden, og hvilket samspil de ønsker sig med skolen og de andre forældre, for at kunne give deres barn og deres barns fællesskab den bedst mulige støtte. Det skal konkretiseres og tydeliggøres, hvad der kan forventes, og hvad der med rimelighed kan stilles af krav til forældre, således at forældrenes rolle og ressourcer sættes bedst muligt i spil. Krav som i sidste ende skal besluttet lokalt på skolen og i skolebestyrelsen.

Endeligt må afsættet for samarbejdet være, at både pædagogiske personale og forældre opfatter forældrene som rollemodeller og forstår deres medskabende rolle i forhold til eget barns trivsel, klassefællesskabet og børnenes anerkendende og respektfulde omgangsform.

Arbejdet skal munde ud i materiale der understøtter en tydelig og konkret forventningsafstemning og rammesætning, materiale der løbende kan hjælpe skolen med at tage bestik af om forældrene er godt nok klædt på til samarbejdet, og hvilket behov for viden der er hos forældrene som eventuelt kan udmønte sig i kurser og workshops lokalt på den enkelte skole, de enkelte ressourcetre eller f.eks. i BUF-akademi. På lige fod med, at man har andre forberedende forløb for forældre, kunne en mulighed også være at udforme et introduktionsforløb til forældrene ved skolestart, som optakt på et 10 års langt forpligtende samarbejde.

Materialet/introforløbene er på kort sigt tiltænkt samarbejdet mellem specialskolerne og forældrene, men forventes at kunne gøres brugbart på almenområdet efterfølgende.

Der er omkring skolens forældresamarbejde udarbejdet en del litteratur og forskning. Fokus må således være på at konkretisere og praksisafprøve initiativerne. Af eksempler kan f.eks. nævnes:

- 1) *Rapporten "Forældresamarbejde og inklusion - afdækning af et vidensfelt i bevægelse" (2014, Ressourcecenter for inklusion og specialundervisning),*
- 2) *'Det gode skole-hjem-samarbejde med forældre i udsatte positioner - erfaringer fra seks skoler med stærk praksis" (EVA 2012),*
- 3) *Forældresamarbejde - forældre som aktive deltagere i et inkluderende læringsmiljø" (2019, Rambøll og Københavns professionshøjskole for UVM).*

Forslag 4: Tidlig opsporing af ordblindhed og talblindhed

Forskning har kortlagt, at ordblinde klarer sig dårligere end andre unge i uddannelsessystemet - de får lavere karakterer i alle fag, og færre gennemfører en uddannelse. Det skønnes at ca. 8 % af en årgang er ordblinde. Professor Carsten Elbro anbefaler tidlig opsporing og indsats – helst allerede i børnehaveklassen – og at indsatsen vedligeholdes gennem hele skoleforløbet.

Vi oplever, at der er stor variation i, hvorledes skoler i Københavns Kommune arbejder med opsporing og støtte til ordblindhed. Nogle skoler gør det systematisk fra 0. klasse, andre iværksætter først en indsats fra 4. klasses trin. Derudover ved vi, at talblindhed findes, men ved ikke, hvorledes der arbejdes med opsporing og støtte hertil.

Vi ønsker, at kommunen sætter fokus på, at skolerne har de rette værktøjer og den rette viden til at kunne sikre så tidlig og meningsfuld en opsporing og understøttelse som muligt. Samt at skolerne fortløbende tilbydes kurser og opkvalificerende viden om, hvorledes ordblindhed opspores og understøttes.